

A KÖNYVTÁROS

KÖNYVTÁROSOK HAVI TÁJÉKOZTATÓJA

1953. November

III. évfolyam

11. szám

Néhány szó a könyvhét tapasztalatairól

Szükséges és fontos az Ünnepi Könyvhét gazdag tapasztalatainak felhasználása a könyvkiadás, a könyvterjesztés területén. de ugyanilyen fontos a könyvtárak munkájában és az irodalmi ismeretterjesztés javításának érdekében.

A Nemzeti Múzeumban »A Magyar Könyv« című kiállítás látogatóinak nagy száma, a debreceni, miskolci, bajai, kecskeméti, szegedi, szolnoki, hódmezővásárhelyi, stb. könyvkiállítások iránt megnyilvánult nagy érdeklődés azt mutatta, hogy a könyvpropagandának ez a módja fontos része kulturális eredményeink szemléltetésének. Különösen az ötletes, kellő gondtal készített, jól válogatott könyvekből rendezett kiállítások keltették fel dolgozóink érdeklődését.

Az irodalmi estek sok helyen arattak nagy sikert. Kaposvárott, Sztálinvárosban, Debrecenben, Diósgyőrött, Karcagon, Tatabányán, Sátoraljaújhelyen, Békéscsabán százak és ezrek tapsoltak lelkesen, s kifejezést adtak annak, hogy mennyire szeretik az irodalmat, íróinkat. Különösen a magyar klasszikus irodalom és az új szocialista-realista irodalom iránt érdeklődnek. Százával tartottak megyei, járási és falusi könyvtáraink olvasómegbeszéléseket, a könyvesboltok vevőértekezleteket. A Fejér megyei Cecén és Sárkeresztúron Illyés Gyula »Puszták népe« c. művét ismertették, s a cecei idősebb dolgozó parasztok meleg szavakkal beszéltek Illyés gyermekkoráról és életéről. Erdőháton Móra Ferenc elbeszéléseiből olvastak fel s az ismeretetés után szinte minden könyvet elvittek a könyvtárból. Várpalotán Zsurba: »Alexandr Matroszov« c. művéről tartottak ismertetést és sok olvasó számolt be arról, hogy mit kaptak a könyvektől, miért szeretik: az érdekes, lebilincselő könyveket. A Komárom megyei Keszthelyen 300-an, Süttőn 250-en vettek részt könyvismertetésen. Különösen emlékezetes a tatabányai VIII-as akna könyvkiállítása és könyvismertetése.

A Borsod megyei összes járási könyvtárak kultúrműsorral egybekötött olvasó megbeszéléseket tartottak. A mátranovádi olvasóértekezleten Horváth Bálint lakatos arról számolt be, hogy amióta megszerette a könyveket, és amióta a szakmájába vágó szakkönyveket rendszeresen tanulmányozza, azóta két újtását fegdták el. A salgótarjáni könyvesboltban hangos-híradón keresztül szólaítatták meg a könyvvásárlókat. A Somogy megyei Csokonyavisontán az Ünnepi Könyvhét alatt 2000 Ft értékű könyvet vásároltak. A somoskőújfalui népkönyvtáros a könyvhét alatt 207 könyvet kölcsönzött. Az állandó olvasók száma az Ünnepi Könyvhét alatt és után jelentősen emelkedett. Könyvtárosaink megértették a könyvhét jelentőségét és szelencsénen kapcsolták össze a könyv propagandáját, az irodalom propagandáját azzal, hogy felkeltsék az érdeklődést a könyvtár munkája iránt, hogy újabb dolgozók százaikat kapcsolják be az olvasók táborába.

Kiskunfélegyházán és az ottani Dózsa tsz-ben mintegy 100, Kalocsán 86, Tiszakécskén 60, a Nógrád megyei Zabaron 36-an, Esztergomban 116-an, stb. iratkoztak

be az állandó olvasók közé. Ezek a számok azonban csak nagyon kis részét mutatják meg annak a felfokozott érdeklődésnek, ami dolgozó parasztságunk, üzemi munkásaink és ifjúságunk részéről megnyilvánult. Budapesti nagyüzemekben, kerületi Szabó Ervin könyvtár fiókokban olyan nagy a könyvek iránti érdeklődés, hogy annak kielégítése, különösen a magyar klasszikusok és az ifjúsági irodalom vonatkozásában már komoly nehézségekre ütközik.

Ezek a jelenségek rendkívül biztatók. Különösen akkor mérhetjük fel jelentőségüket, ha a sok tapasztalat alapján megpróbáljuk elemezni az olvasók részéről megnyilvánuló kívánságokat, elhangzott kritikákat.

Általános panasz az olvasók, a könyvtárosok és a könyvesboltok dolgozói részéről, hogy a könyvek példányszámának, a könyvek elosztásának megtervezése gyenge. Nagy a hiány szépirodalmi művekben. Kiderült pl., hogy Jókai, Móricz, Móra, Tömörkény, Mikszáth, Gárdonyi műveiből igen nagy a kereslet, hogy a 25.000 példányban kinyomtatott »Hetvenhét magyar népmese« már néhány hét alatt kevésnek mutatkozik. Szabó Pál, Illés Béla, Veres Péter, Déry Tibor, Illyés Gyula és mások műveiből nincs még a legfontosabb könyvtárakban sem elegendő példány, nem is szólva arról, hogy a könyvesboltok csak előjegyzésekre szorítkoznak és teljesen bizonytalanok, hogy mikor tudják kielégíteni a szükségletet. Szinte közhelyé vált már: de egyre követelőbb az igény a gyermekkönyvek, elsősorban a képeskönyvek frontján. A fiatalok, de a felnőtt olvasók is Verne-könyveket, Mark Twain, Gajdar, Dickens könyveinek új, nagyobb példányszámú kiadását követelik. Általános kívánság, hogy pl. Petőfi-kötetet, József Attila- és Ady-kötetet állandóan lehessen vásárolni. Az orosz klasszikusok közül Tolsztoj, Puskin, Scsedrin, Gogol műveit keresik.

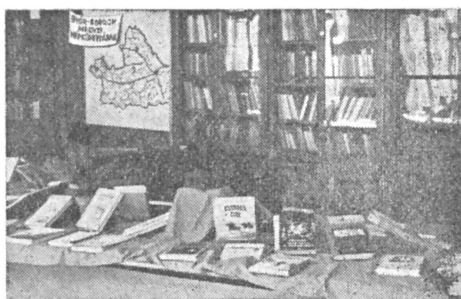
Nemcsak a példányszám-politikánál mutatkozik aránytalanság. Hanem a könyvelosztásnál is. Gyakori panasz, hogy sok falusi, járási, székhelyen lévő könyvesboltban jóval több szakkönyvet kapnak, mint szépirodalmat, holott az igény nem nyilvánul meg a szakkönyvekkel kapcsolatban olyan mértékben. Sátorlajújhelyen például több mezőgazdasági szakkönyvet kérnek és kevesebb szótárra, vagy üzemi szakkönyvre van szükségük. Sok a panasz a brosúrák mennyisége miatt. Ugyanakkor igénylik például a bányavidékeken, vándorutazó iskolákban a kisterjedelmű, érdekes szépirodalmi műveket. Ez a tanulság nemcsak a könyvterjesztő munkája szempontjából fontos, nemcsak a könyvkiadás figyelmét kell hogy felhívjuk rá, de nagyon lényeges, hogy könyvtárosaink, elsősorban a megyei könyvtárak, a könyvek általános könyvtár-közi cseréjének megszervezésével az olvasóknak ezeket a véleményeit vegyék figyelembe.

Könyvtárosaink és könyvpropagandistáink figyeljenek fel az olyan kezdeményezésre, mint a kecskeméti bábjátékkal egybekötött mesedélután. Gyerekkönyveink, mesekönyveink ismertetése, széleskörű terjesztése, mesekönyvek iránti érdeklődés fokozása érdekében ez a kezdeményezés példamutató és követésre méltó. Helyes, ha könyvtáraink ifjúsági részlegei ilyen módon is segítik, hogy a kevés rendelkezésükre álló gyerekkönyv minél több gyermekolvasó nevelését segítse. Hozzátehetjük, hogy ezeken a mesedélutánokon feltétlenül nagy sikere lesz a diavetítés alkalmazásának is, pl. a »János vitéz« c. színes diafilm levetítésének.

A könyvtárak által szervezett olvasómegbeszélések számtalan tanulságából levonhatjuk azt a következtetést is, mennyire igénylik olvasóink üzemben, városban és falun egyaránt a könyvek alkotóival, írókkal, könyvkiadók munkatársaival való találkozást. Különösen nagy hatása volt az írók és olvasók személyes találkozásának. Szinte minden megyéből befutottak olyan kérések, hogy íróink gyakrabban látogassanak el vidékre és üzemekbe. Könyvtárainknak kezdeményezni kell írók meghívását. Az a forma látszik leghelyesebbnek, hogy az írók egy-egy járás vagy megye könyvtárait meglátogatva, az olvasók kisebb csoportjával találkoznak, felolvasnak készülő műveikből, az olvasók közvetlenül velük beszélhetik meg észrevételeiket, véleményüket, kívánságukat. Ez a személyes találkozás tapasztalatok szerint az íróknak is hasznos, termékeny, de a legjobb eszköz az olvasótábor szélesítésére, a sokat hangoztatott irodalmi közvélemény megteremtésére. Helyes lenne, ha könyvtáraink vállalnák ezt a munkát, öntevékenyen, ötletesen segítenék az írók és az olvasók rendszeres kapcsolatának elmélyítését.

A gyöngyösi kulturházban rendezett könyvkiállítás

A győri Mogyi Könyvtár ünnepi könyvkiállítása

Másik tanulság, hogy a kiadási és szétosztási tervek elkészítése előtt a könyvtárak igényeit és a könyvesboltok igényeit messzemenően figyelembe kell venni. Könyvesbolt hálózatunk és könyvtárhálózatunk ma már elég erős arra, hogy az olvasókra támaszkodva jelentősen hozzájárulhassanak a könyvek kiadásához, ahhoz, hogy milyen könyvekre van elsősorban nagy szükség. Feltétlenül meg kell szerveznünk, hogy a könyvek kiadása előtt főleg a megyei könyvtárak és a legfontosabb könyvesboltok igényei szervezetten jussanak el a könyvkiadókhöz és a Könyvterjesztő központjába. Ezen az alapon lehet az olvasók igényeit könyvkiadási, könyvtár és könyvterjesztési politikánkban messzemenően figyelembe venni.

A lapokban is, de a könyvvásárlók részéről is felvetődött az a kritika, hogy nem tartják helyesnek, hogy a régi könyvnapoknak az a jellege, mely könyvsátrak felállításában, a könyv ünnepére nagyobb mennyiségű könyv kiadásában nyilvánult meg, az idén szinte teljesen megszűnt. Helyes lenne ezzel kapcsolatban felülvizsgálni eddigi elképzeléseinket. Figyelembe véve ezt a legtöbb helyről megnyilvánuló kritikát, a jövő évi ünnepi könyvhét megszervezésénél sokkal körültekintőbben kell ezt az igényt is kielégítenünk.

A könyvkiállításokra a jövőben nagyobb gonddal és jó előre fel kell készülnünk. A megrendezett sok száz kiállítás sokezer látogatója még többet vár, mint nyújtottunk. A debreceni és egynéhány más jól sikerült kiállítás bizonyítja, hogy nem elég tisztán a tematikai összeállításban és néhány jelszóval készített könyvkiállítás. A helyi adottságoknak és jellegzetességeknek megfelelően népművészeti, képzőművészeti tárgyakkal, ötletesen színesített, a legjobb olvasók fényképeivel érdekesebbé tett, arról a vidékről származó mai vagy klasszikus írók életét bemutató fényképeit tartalmazó kiállítási részletek kulturáltabbá, érdekfeszítőbbé teszik a könyvkiállítást. Nagyon hasznos lenne az is, ha a jövőben rendezett könyvkiállításokhoz egyes könyvtáraknak, kultúrotthonoknak a megjelent könyvek legjobb illusztrációiból készített reprodukciókat is rendelkezésükre bocsátanánk. Ezenkívül természetesen még számtalan ötletet lehet és kell is felhasználnunk, hogy még nagyobb eredményt érhesünk el.

A Szovjetunióban készült filmekhez hasonlóan egyes íróinkról, azok életéről és műveinek hatásáról készített kisfilmek (Petőfi, József Attila, Móricz stb.) a könyvhét propagandáját, az irodalom jelentőségének bemutatását nagy mértékben segíthetnék elő.

Könyvtárosaink feladata, hogy a könyvtárak körül éppen a következő hónapok során alakítsanak olvasóköroket, s ezen keresztül gyűjtsék össze az olvasóvéleményeket, szervezzenek közös felolvasóesteket, szervezzenek levelezést irodalmi folyóiratokkal, könyvkiadókkal és különösen az írókkal. Használják fel az ünnepi könyvhét néhány tapasztalatát az olvasótábor szélesítésére.

Jó lenne, ha a Könyvtáros-ban elmondanák a könyvtárosok is saját tapasztalataikat, az Ünnepi Könyvhéttel és eddigi munkájukkal kapcsolatban, hogy a jó kezdeményezéseket, az eredményes munkát széles körben hasznosíthassuk.

MIKÓ ZOLTÁN